

Wymagania przedmiotowe z języka polskiego  
klasa II liceum ogólnokształcącego (poziom podstawowy i rozszerzony)

---

Wymagania edukacyjne do poszczególnych tematów – kryteria na oceny: niedostateczny, dopuszczający, dostateczny, dobry, bardzo dobry i celujący.

Podstawa opracowania: GWO „Sztuka wyrazu” - rozkład materiału, plan wynikowy i kryteria oceniania dla klasy II (romantyzm, pozytywizm)

Wymagania mają charakter kumulatywny: wyższa ocena obejmuje wymagania z poziomów niższych.

## ROMANTYZM

### Romantyzm – wprowadzenie do epoki

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                        |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                          |
| Dopuszczający  | Podaje ramy czasowe, genezę i pochodzenie nazwy romantyzmu.                                                          |
| Dostateczny    | Wyjaśnia najważniejsze idee romantyzmu oraz cechy literatury i sztuki epoki.                                         |
| Dobry          | Charakteryzuje romantyzm polski w związku z sytuacją historyczną i przemianami filozoficznymi.                       |
| Bardzo dobry   | Porównuje romantyzm europejski i polski, wskazując ich najważniejsze podobieństwa i różnice.                         |
| Celujący       | Ocenia znaczenie romantyzmu dla późniejszej kultury, odwołując się do wybranych zjawisk literackich i artystycznych. |

### Style językowe w polszczyźnie

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                     |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                       |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje style funkcjonalne polszczyzny i ich podstawowe cechy.                                 |
| Dostateczny    | Rozróżnia styl wypowiedzi od stylizacji oraz dobiera styl do sytuacji komunikacyjnej.             |
| Dobry          | Analizuje różnice między stylem artystycznym a stylami funkcjonalnymi i wyjaśnia ich funkcje.     |
| Bardzo dobry   | Przekształca wypowiedź z jednego stylu funkcjonalnego na inny, zachowując sens i cel komunikacji. |
| Celujący       | Uzasadnia wybór stylu i świadomie dobiera środki językowe w złożonych sytuacjach komunikacyjnych. |

## Spektakl natury

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                  |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje motywy i symbole ikonograficzne w przedstawieniu natury.                          |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związek sposobu ukazania natury z romantycznymi ideami filozoficznymi.              |
| Dobry          | Porównuje romantyczny pejzaż z malarstwem religijnym, impresjonistycznym i surrealistycznym. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje naturę jako nośnik znaczeń symbolicznych w omawianym dziele.                    |
| Celujący       | Formułuje własną interpretację relacji człowiek–natura i uzasadnia ją elementami dzieła.     |

## ZR Idealizm i indywidualizm w filozofii przełomu XVIII i XIX wieku

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                               |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                 |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje podstawowe założenia idealizmu niemieckiego i kantyzmu.                          |
| Dostateczny    | Wyjaśnia różnicę między dogmatyzmem a indywidualizmem w myśli przełomu XVIII i XIX wieku.   |
| Dobry          | Analizuje romantyczną koncepcję roli sztuki i artysty.                                      |
| Bardzo dobry   | Łączy idealizm i indywidualizm z romantycznym pojmowaniem twórczości artystycznej.          |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o znaczeniu indywidualizmu dla romantycznej wizji człowieka i sztuki. |

## Inspiracje niemieckich prekursorów romantyzmu

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                          |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje baśniowość i fantastykę jako ważne składniki twórczości niemieckich prekursorów romantyzmu. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związek idealizmu w balladzie Schillera z literaturą parenetyczną.                            |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania bohaterów oraz język ich wypowiedzi.                                        |
| Bardzo dobry   | Interpretuje fantastykę i idealizm jako zapowiedź romantycznego sposobu widzenia świata.               |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o znaczeniu niemieckich prekursorów dla kształtowania romantycznej wyobraźni.    |

## ZR Twórczość angielskich poetów jezior

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                    |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                      |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje problematykę wybranych utworów angielskich poetów jezior.                             |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania bohaterów i podmiotów mówiących w omawianych utworach.                 |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne i ich funkcje w budowaniu obrazu świata.                            |
| Bardzo dobry   | Interpretuje charakterystyczny sposób przedstawiania człowieka i rzeczywistości w poezji jezior. |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o tym, co wyróżnia twórczość angielskich poetów jezior na tle romantyzmu.  |

## Pejzaż romantyczny

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                        |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                          |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje cechy romantycznego pejzażu i sposób przedstawienia człowieka w naturze.  |
| Dostateczny    | Wyjaśnia symboliczne znaczenie pejzażu w omawianych obrazach.                        |
| Dobry          | Analizuje motywy wanitatywne obecne w pejzażu romantycznym.                          |
| Bardzo dobry   | Interpretuje relację człowieka z naturą na podstawie kompozycji i symboliki dzieła.  |
| Celujący       | Porównuje dwa ujęcia pejzażu romantycznego i formułuje własny wniosek o ich wymowie. |

## Wcielenia bohatera romantycznego

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                  |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje powieść epistolarną jako formę związaną z kreacją bohatera werterycznego.         |
| Dostateczny    | Wyjaśnia pojęcia: bohater werteryczny, werteryzm i werteromania.                             |
| Dobry          | Analizuje idealizm romantyczny w postawie bohatera.                                          |
| Bardzo dobry   | Interpretuje werteryzm jako jeden z modeli bohatera romantycznego.                           |
| Celujący       | Porównuje model werteryczny z innym typem bohatera romantycznego i formułuje własny wniosek. |

### Wcielenia bohatera romantycznego

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                            |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                              |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje synkretyzm powieści poetyckiej.                                                               |
| Dostateczny    | Wyjaśnia pojęcia: bohater bajroniczny i bajronizm.                                                       |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania bohatera bajronicznego i język jego wypowiedzi.                               |
| Bardzo dobry   | Interpretuje bajronizm jako odrębny model bohatera romantycznego.                                        |
| Celujący       | Porównuje bohatera bajronicznego z innym typem bohatera romantycznego i uzasadnia najważniejszą różnicę. |

### O znaczeniu wyrazu

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                             |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                               |
| Dopuszczający  | Wyjaśnia różnicę między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu.                           |
| Dostateczny    | Rozpoznaje rodzaje znaczeń wyrazów na typowych przykładach.                               |
| Dobry          | Analizuje zależności między znaczeniami wyrazów i wpływ kontekstu na ich odczytanie.      |
| Bardzo dobry   | Rozstrzyga złożone przypadki znaczeniowe i precyzyjnie uzasadnia klasyfikację.            |
| Celujący       | Świadomie modyfikuje znaczenie wypowiedzi przez dobór wyrazów o różnej treści i zakresie. |

### Dramat romantyczny

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                 |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                   |
| Dopuszczający  | Rozróżnia dramat klasyczny i romantyczny oraz rozpoznaje podstawowe cechy polskiego dramatu romantycznego.    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia funkcje konwencji literackich charakterystycznych dla dramatu romantycznego.                         |
| Dobry          | Analizuje związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w dramacie romantycznym.                     |
| Bardzo dobry   | Interpretuje odejście od reguł klasycznych jako element romantycznej wizji świata i człowieka.                |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o tym, która cecha dramatu romantycznego najpełniej odróżnia go od dramatu klasycznego. |

### Przekroczyć granice ludzkiego poznania

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                  |
|----------------|----------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                    |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje bohatera faustycznego i wyjaśnia pojęcie faustyzmu. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dostateczny  | Wyjaśnia rolę stylu i stylizacji w przedstawieniu dążenia do poznania.                       |
| Dobry        | Analizuje fragmenty dramatu romantycznego dotyczące przekraczania granic ludzkiego poznania. |
| Bardzo dobry | Interpretuje faustyzm jako model nieustannego dążenia człowieka do poznania.                 |
| Celujący     | Formułuje własną tezę o sensie przekraczania granic poznania w omawianym dramacie.           |

### Groza w kulturze romantycznej

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                           |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                             |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje romantyczne korzenie literatury grozy, cechy powieści gotyckiej i gotycyzmu. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia rolę stylu i stylizacji w budowaniu atmosfery grozy.                           |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania bohaterów oraz język ich wypowiedzi w utworach grozy.        |
| Bardzo dobry   | Interpretuje gotycyzm jako ważny sposób wyrażania romantycznych lęków i fascynacji.     |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o funkcji grozy w kulturze romantycznej.                          |

### Filmy grozy i ich romantyczne korzenie

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                       |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                         |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje w filmie elementy stylizacji oraz symbole i alegorie.                                    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jak środki filmowe budują nastrój grozy i odwołują się do romantycznej tradycji.          |
| Dobry          | Analizuje napięcia: moralność–nauka, intelekt–uczucie, piękno–brzydota.                             |
| Bardzo dobry   | Interpretuje romantyczne źródła filmowej grozy na podstawie konkretnych rozwiązań obrazu i dźwięku. |
| Celujący       | Porównuje filmowy sposób budowania grozy z literacką tradycją romantyczną.                          |

### ZR lektura uzupełniająca: Romantyczny duet: groza i szaleństwo

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                           |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                             |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje stylizację oraz podstawowe sposoby budowania nastroju grozy. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania bohaterów związanych z motywem szaleństwa.    |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne wzmacniające związek grozy i szaleństwa.   |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                            |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bardzo dobry | Interpretuje współwystępowanie grozy i szaleństwa jako charakterystyczny problem romantycznej wyobraźni. |
| Celujący     | Formułuje własną tezę o tym, jak szaleństwo zmienia sposób odczytania grozy w omawianym utworze.         |

### Spór romantyków z klasykami

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                         |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                           |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje artykuł, rozprawę i pamflet jako formy wykorzystywane w sporze romantyków z klasykami.     |
| Dostateczny    | Wyjaśnia konwencje literackie obecne w tekstach uczestników sporu.                                    |
| Dobry          | Porównuje stanowiska i sposoby argumentacji w omawianych tekstach publicystycznych.                   |
| Bardzo dobry   | Interpretuje spór romantyków z klasykami jako konflikt dwóch sposobów rozumienia literatury i sztuki. |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę argumentacji jednej ze stron sporu i uzasadnia ją tekstem.                     |

### Adam Mickiewicz – zakurzony wizerunek czy barwna postać?

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                         |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                           |
| Dopuszczający  | Podaje najważniejsze fakty z życia i twórczości Adama Mickiewicza.                                    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związki między biografią Mickiewicza, realiami epoki i podejmowaną tematyką.                 |
| Dobry          | Wykorzystuje biografizm jako kontekst do interpretacji wybranych utworów Mickiewicza.                 |
| Bardzo dobry   | Ocenia znaczenie wybranych doświadczeń biograficznych dla kształtu twórczości Mickiewicza.            |
| Celujący       | Tworzy syntetyczny obraz miejsca Mickiewicza w epoce, łącząc biografię z charakterem jego twórczości. |

### Między klasycyzmem a romantyzmem

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                         |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                           |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje ode, hymn i lirykę apelatywną w utworach sytuujących się między klasycyzmem a romantyzmem. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania adresata i charakter wypowiedzi apelatywnej.                                |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne świadczące o współistnieniu cech klasycystycznych i romantycznych.       |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                         |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bardzo dobry | Interpretuje napięcie między klasycyzmem a romantyzmem jako cechę przełomowego momentu w literaturze. |
| Celujący     | Formułuje własną tezę o tym, które elementy omawianych utworów zapowiadają romantyzm.                 |

#### Czucie i wiara czy mędrca szkiełko i oko?

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                      |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                        |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje styl i stylizację w balladzie oraz ich funkcje.                                                         |
| Dostateczny    | Wyjaśnia znaczenie ludowej cudowności i szekspiryzmu jako kontekstów interpretacyjnych.                            |
| Dobry          | Analizuje kreację bohaterów i język wypowiedzi w związku ze sporem „czucia i wiary” z „mędrca szkiełkiem i okiem”. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje balladę jako wypowiedź o dwóch odmiennych sposobach poznawania rzeczywistości.                        |
| Celujący       | Formułuje własną odpowiedź na pytanie „Czucie i wiara czy mędrca szkiełko i oko?” i uzasadnia ją tekstem.          |

#### Ludowa wyobraźnia i ludowa moralność w balladach Adama Mickiewicza

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                        |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                          |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje ludowość oraz elementy stylizacji w balladach Adama Mickiewicza.          |
| Dostateczny    | Wyjaśnia funkcje środków artystycznych budujących ludową wyobraźnię.                 |
| Dobry          | Analizuje zasady etyczne i postawy składające się na ludową moralność w balladach.   |
| Bardzo dobry   | Interpretuje związek ludowej wyobraźni z moralnym porządkiem świata przedstawionego. |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o funkcji ludowości w kształtowaniu etyki ballad Mickiewicza.  |

#### lektura uzupełniająca: Adam Mickiewicz Dziady. Część IV. Geneza powstania utworu

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                    |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                      |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje synkretyzm Dziadów cz. IV jako cechę dramatu romantycznego.                           |
| Dostateczny    | Wykorzystuje konteksty wskazane w materiale do odczytania genezy i problematyki utworu.          |
| Dobry          | Analizuje motywy ducha powrotnika, miłości i cierpienia jako elementy organizujące sens dramatu. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                               |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bardzo dobry | Wyjaśnia, jak geneza i synkretyczna forma Dziadów cz. IV służą przedstawieniu doświadczenia miłości i cierpienia.           |
| Celujący     | Ocenia, który element genezy lub konstrukcji Dziadów cz. IV jest najważniejszy dla interpretacji utworu, i uzasadnia wybór. |

**lektura uzupełniająca: Adam Mickiewicz Dziady. Część IV, „Prawdy żywe” przeciw „prawdom martwym”. Spór światopoglądowy w IV części Dziadów Adama Mickiewicza**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                   |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                     |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje spór „prawd żywych” z „prawdami martwymi” jako główny problem światopoglądowy omawianych fragmentów. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia rolę środków artystycznych w budowaniu przeciwstawnych stanowisk.                                      |
| Dobry          | Analizuje znaczenie motywów ducha powrotnika, miłości i cierpienia w tym sporze.                                |
| Bardzo dobry   | Interpretuje konflikt światopoglądowy jako klucz do odczytania Dziadów cz. IV.                                  |
| Celujący       | Formułuje własną tezę na temat „prawd żywych” i „prawd martwych” oraz broni jej argumentami z dramatu.          |

**lektura uzupełniająca: Adam Mickiewicz Dziady. Część IV, Piekło i raj romantycznej miłości**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                          |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje w Dziadach cz. IV nawiązania do Platona i Goethego oraz kontekst idealizmu. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jak dramat ukazuje miłość i cierpienie jako doświadczenia egzystencjalne.    |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne budujące obraz „piekła i raju” romantycznej miłości.      |
| Bardzo dobry   | Interpretuje dwoisty obraz miłości jako zasadniczy problem Dziadów cz. IV.             |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o romantycznym modelu miłości przedstawionym w dramacie.         |

**Sztuka pisania. Referat**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                             |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                               |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje cechy referatu: rzeczowość, uporządkowanie materiału i styl naukowy; według schematu redaguje krótki fragment. |
| Dostateczny    | Samodzielnie planuje referat, przedstawia fakty i poglądy na wskazany temat oraz zachowuje logiczny układ wypowiedzi.     |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                       |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dobry        | Redaguje pełny referat; porządkuje materiał, stosuje styl naukowy, cytuje źródła i rozróżnia referat od prezentacji multimedialnej. |
| Bardzo dobry | Syntetyzuje informacje z kilku źródeł, poprawnie je dokumentuje, zachowuje spójność wywodu i dokonuje autokorekty.                  |
| Celujący     | Krytycznie selekcjonuje źródła, buduje samodzielny wywód i precyzyjnie dokumentuje wykorzystane materiały.                          |

**„Jedźmy, nikt nie woła...” O romantycznym podróżowaniu w „Sonetach krymskich” Adama Mickiewicza**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                        |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                          |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje budowę sonetu, jego podstawowe odmiany oraz pojęcie cyklu poetyckiego.                    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia znaczenie motywów podróży, pielgrzymy, wędrowca, tułacza i samotności w Sonetach krymskich. |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania podmiotu podróżującego i język jego doświadczeń.                          |
| Bardzo dobry   | Interpretuje romantyczne podróżowanie jako doświadczenie kształtujące sposób widzenia świata.        |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o znaczeniu wędrówki i samotności w cyklu Sonetów krymskich.                   |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III. Geneza powstania dramatu**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                  |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                    |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje synkretyzm Dziadów cz. III jako cechę dramatu romantycznego.                        |
| Dostateczny    | Wyjaśnia znaczenie martyrologii dla genezy i problematyki dramatu.                             |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania bohaterów związanych z doświadczeniem prześladowania i zniewolenia. |
| Bardzo dobry   | Łączy okoliczności powstania dramatu z jego martyrologiczną problematyką i romantyczną formą.  |
| Celujący       | Ocenia, które elementy genezy Dziadów cz. III są najważniejsze dla zrozumienia wymowy dramatu. |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III, Przemiana bohatera romantycznego**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                 |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                   |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje oniryzm i fantastykę w scenach związanych z przemianą bohatera.    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, na czym polega przemiana bohatera romantycznego w Dziadach cz. III. |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne służące ukazaniu tej przemiany.                  |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                          |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Bardzo dobry | Interpretuje przemianę bohatera jako ważny element jego romantycznej kreacji.          |
| Celujący     | Formułuje własną tezę o znaczeniu przemiany bohatera dla dalszej problematyki dramatu. |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III. „Nasz naród jak lawa...”. Obraz zniewolonego społeczeństwa**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                              |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje metaforę „narodu jak lawa” i odtwarza jej podstawowy sens.                                      |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jak omawiany fragment buduje obraz zniewolonego społeczeństwa.                                   |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania postaci i język wypowiedzi służące pokazaniu zróżnicowanych postaw społecznych. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje metaforę lawy jako syntetyczny obraz społeczeństwa przedstawionego w dramacie.                |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę obrazu społeczeństwa w Dziadach cz. III i uzasadnia ją tekstem.                     |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III. O tyranii władzy**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                         |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                           |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje problem tyranii władzy w omawianych fragmentach dramatu.                   |
| Dostateczny    | Wyjaśnia rolę stylu i stylizacji w przedstawieniu relacji między władzą a bohaterami. |
| Dobry          | Analizuje kreację postaci oraz język wypowiedzi związany z problemem tyranii.         |
| Bardzo dobry   | Interpretuje tyranię jako problem polityczny i moralny Dziadów cz. III.               |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o sposobie przedstawienia mechanizmów władzy w dramacie.        |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III „Panie! któż dzieci tak bije!” Martyrologia narodu polskiego podręcznik: s. 180; nawiązanie: Tadeusz Różewicz, Matka powieszonych, s. 186]**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                               |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                 |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje motyw martyrologii narodu polskiego w fragmencie Dziadów cz. III i w wierszu Tadeusza Różewicza. |
| Dostateczny    | Porównuje sposoby przedstawienia cierpienia i ofiary w obu tekstach.                                        |
| Dobry          | Analizuje kreację bohaterów i język wypowiedzi służące ukazaniu martyrologii.                               |
| Bardzo dobry   | Interpretuje podobieństwa i różnice między romantycznym a późniejszym ujęciem martyrologii.                 |

| Ocena    | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                      |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Celujący | Formułuje własny wniosek o trwałości motywu martyrologii w kulturze, odwołując się do obu tekstów. |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III, Romantyczny bunt jednostki. Wielka Improwizacja**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                    |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                      |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje motyw buntu w Biblii i mitologii jako kontekst Wielkiej Improwizacji.                 |
| Dostateczny    | Wyjaśnia prometeizm i cechy postawy prometejskiej.                                               |
| Dobry          | Analizuje Wielką Improwizację jako zapis romantycznego buntu jednostki.                          |
| Bardzo dobry   | Interpretuje postawę Konrada w perspektywie prometeizmu.                                         |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę romantycznego buntu Konrada i uzasadnia ją analizą Wielkiej Improwizacji. |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III, Polska Chrystusem narodów. Mesjanistyczny charakter III części Dziadów**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                    |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                      |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje ideę mesjanizmu oraz formułę „Polska Chrystusem narodów”.                             |
| Dostateczny    | Wyjaśnia poglądy filozoficzne składające się na mesjanistyczną wizję dziejów.                    |
| Dobry          | Analizuje środki i sposób kreowania bohaterów służące przedstawieniu mesjanizmu.                 |
| Bardzo dobry   | Interpretuje mesjanizm jako próbę nadania sensu doświadczeniu narodu przedstawionemu w dramacie. |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę funkcji mesjanizmu w Dziadach cz. III.                                    |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III, Obraz Rosjan w III części „Dziadów”**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                  |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje sposób przedstawienia Rosjan w piosence i wybranych fragmentach dramatu.          |
| Dostateczny    | Wyjaśnia znaczenie symboliki zwierzęcej w kreowaniu tego obrazu.                             |
| Dobry          | Analizuje język wypowiedzi i sposób kreowania postaci rosyjskich.                            |
| Bardzo dobry   | Interpretuje obraz Rosjan, wskazując jego funkcję w problematyce Dziadów cz. III.            |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę sposobu przedstawienia Rosjan i uzasadnia ją konkretnymi fragmentami. |

**lektura obowiązkowa: Adam Mickiewicz Dziady. Część III, Podsumowanie problematyki dramatu romantycznego**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                          |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                            |
| Dopuszczający  | Porządkuje najważniejsze informacje o bohaterach i ich sposobie wypowiedziania się w Dziadach cz. III. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia funkcje najważniejszych środków artystycznych wykorzystanych w dramacie.                      |
| Dobry          | Porównuje Konrada z Willem Huntingiem, wykorzystując film jako kontekst interpretacyjny.               |
| Bardzo dobry   | Hierarchizuje główne problemy Dziadów cz. III i buduje spójną interpretację dramatu.                   |
| Celujący       | Wskazuje problem kluczowy dla sensu Dziadów cz. III i broni własnej hierarchii problemów.              |

**„Lawa” Tadeusza Konwickiego**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                 |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                   |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje Lawę jako filmową adaptację Dziadów Adama Mickiewicza i porządkuje podstawowe informacje o dziele. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, które elementy dramatu zostały wykorzystane w filmowej interpretacji.                               |
| Dobry          | Analizuje środki filmowe służące adaptacji dramatu romantycznego.                                             |
| Bardzo dobry   | Interpretuje Lawę jako autorskie odczytanie Dziadów, wskazując znaczenie wybranych decyzji adaptacyjnych.     |
| Celujący       | Ocenia samodzielnie wybraną decyzję adaptacyjną w Lawie i uzasadnia jej wpływ na sens filmu.                  |

**Perspektywa dojrzałego człowieka. Liryki lozańskie Adama Mickiewicza**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                    |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                      |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje cechy podmiotu i sytuacji lirycznej w lirykach lozańskich.                                            |
| Dostateczny    | Wyjaśnia funkcję środków artystycznych w budowaniu perspektywy dojrzałego człowieka.                             |
| Dobry          | Analizuje współczesne reinterpretacje liryków lozańskich.                                                        |
| Bardzo dobry   | Interpretuje perspektywę dojrzałości jako klucz do odczytania omawianych liryków.                                |
| Celujący       | Formułuje własny wniosek o tym, co zmienia perspektywa dojrzałego człowieka w sposobie widzenia siebie i świata. |

### Juliusz Słowacki – biografia romantyczna

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                         |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                           |
| Dopuszczający  | Podaje najważniejsze fakty z życia i twórczości Juliusza Słowackiego.                                 |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związki między biografią Słowackiego, realiami epoki i podejmowaną tematyką.                 |
| Dobry          | Wykorzystuje biografizm jako kontekst do interpretacji wybranych utworów Słowackiego.                 |
| Bardzo dobry   | Ocenia znaczenie wybranych doświadczeń biograficznych dla kształtu twórczości Słowackiego.            |
| Celujący       | Tworzy syntetyczny obraz miejsca Słowackiego w epoce, łącząc biografię z charakterem jego twórczości. |

### ZR lektura obowiązkowa: Juliusz Słowacki Kordian. Geneza powstania dramatu

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                            |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                              |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje idee filozoficzne potrzebne do odczytania genezy Kordiana.                    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia poglądy filozoficzne obecne w dramacie.                                         |
| Dobry          | Analizuje konteksty werteryzmu, bohatera werterycznego i szekspiryzmu.                   |
| Bardzo dobry   | Wyjaśnia, jak geneza i konteksty literackie kształtują problematykę Kordiana.            |
| Celujący       | Ocenia, który z kontekstów genezy najpełniej pomaga zrozumieć dramat, i uzasadnia wybór. |

### ZR lektura obowiązkowa: Juliusz Słowacki Kordian. Młodzieńcze rozterki Kordiana

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                      |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                        |
| Dopuszczający  | Odtwarza sens fragmentów ukazujących młodzieńcze rozterki Kordiana.                                |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania bohatera i znaczenie jego wypowiedzi.                                    |
| Dobry          | Analizuje etymologię imienia Kordian jako element charakterystyki postaci.                         |
| Bardzo dobry   | Interpretuje młodzieńcze rozterki jako punkt wyjścia do dalszej kreacji bohatera.                  |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o znaczeniu młodzieńczych doświadczeń Kordiana dla jego późniejszej postawy. |

### ZR lektura obowiązkowa: Juliusz Słowacki Kordian. „Jam jest posąg człowieka...” – metamorfoza Kordiana

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                          |
|----------------|------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje najważniejsze cechy kreacji Kordiana przed i po przemianie. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                   |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| Dostateczny  | Wyjaśnia funkcję środków artystycznych służących ukazaniu metamorfozy bohatera. |
| Dobry        | Analizuje Kordiana jako bohatera romantycznego.                                 |
| Bardzo dobry | Interpretuje sens metamorfozy Kordiana w kontekście jego romantycznej kreacji.  |
| Celujący     | Formułuje własną ocenę znaczenia przemiany Kordiana dla wymowy dramatu.         |

#### ZR lektura obowiązkowa: Juliusz Słowacki Kordian. Pomiędzy rzeczywistością a urojeniem

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                        |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                          |
| Dopuszczający  | Odtwarza sens fragmentów związanych z problemem rzeczywistości i urojenia.           |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania bohatera w sytuacjach niepewności poznawczej.              |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne budujące napięcie między rzeczywistością a urojeniem.   |
| Bardzo dobry   | Interpretuje granicę między rzeczywistością a urojeniem jako ważny problem Kordiana. |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o funkcji niepewności i urojenia w dramacie.                   |

#### ZR lektura obowiązkowa: Juliusz Słowacki Kordian. Podsumowanie problematyki dramatu romantycznego

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                         |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                           |
| Dopuszczający  | Porządkuje najważniejsze informacje o bohaterze i problematyce Kordiana.              |
| Dostateczny    | Wyjaśnia funkcje środków artystycznych charakterystycznych dla dramatu romantycznego. |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania Kordiana w kluczowych fragmentach utworu.                  |
| Bardzo dobry   | Hierarchizuje problemy dramatu i tworzy spójną interpretację losów bohatera.          |
| Celujący       | Wskazuje problem kluczowy dla Kordiana i uzasadnia własny wybór.                      |

#### Refleksje nad losem zniewolonej ojczyzny. „Grób Agamemnona” Juliusza Słowackiego

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                            |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                              |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje w Grobie Agamemnona elementy historiozofii, fascynacji Helladą oraz koncepcję poety i poezji. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia różnicę między symbolem a alegorią w odczytaniu wiersza.                                        |
| Dobry          | Analizuje język wypowiedzi podmiotu i sposób kreowania obrazu zniewolonej ojczyzny.                      |
| Bardzo dobry   | Interpretuje refleksję o losie ojczyzny jako historiozoficzną diagnozę poety.                            |

| Ocena    | Wymagania tematyczne – uczeń:                                             |
|----------|---------------------------------------------------------------------------|
| Celujący | Formułuje własną ocenę wizji ojczyzny przedstawionej w Grobie Agamemnona. |

### O samotności artysty. Liryki Juliusza Słowackiego

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                          |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje topos ojczyzny jako okrętu w lirykach Juliusza Słowackiego.                 |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania podmiotu i język jego wypowiedzi.                            |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne służące przedstawieniu samotności artysty.                |
| Bardzo dobry   | Interpretuje samotność artysty w związku z jego stosunkiem do ojczyzny i własnej roli. |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o romantycznym modelu artysty w omawianych lirykach.             |

### ZR Sztuka pisania. Interpretacja porównawcza

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                    |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                      |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje zasady interpretacji porównawczej; wskazuje podstawowe podobieństwa i różnice tematyczne między tekstami poetyckimi.  |
| Dostateczny    | Samodzielnie zestawia teksty według prostych kryteriów i formułuje wstępny wniosek porównawczy.                                  |
| Dobry          | Dobiera kryteria porównania, analizuje i interpretuje oba wiersze, formułuje tezę lub hipotezę oraz wyprowadza wnioski.          |
| Bardzo dobry   | Hierarchizuje podobieństwa i różnice, konsekwentnie prowadzi wywód i uzasadnia interpretację konkretnymi elementami obu tekstów. |
| Celujący       | Buduje samodzielną koncepcję interpretacyjną, problemowo zestawia teksty i precyzyjnie uzasadnia wnioski.                        |

### Zygmunt Krasiński – jeden z trzech wieszczów. Życie i dzieło

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                               |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                 |
| Dopuszczający  | Podaje najważniejsze fakty z życia i twórczości Zygmunta Krasińskiego.                      |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związki między biografią Krasińskiego, realiami epoki i podejmowaną tematyką.      |
| Dobry          | Wykorzystuje biografizm jako kontekst do interpretacji wybranych utworów Krasińskiego.      |
| Bardzo dobry   | Ocenia znaczenie wybranych doświadczeń biograficznych dla kształtu twórczości Krasińskiego. |

| Ocena    | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                          |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Celujący | Tworzy syntetyczny obraz miejsca Krasińskiego w epoce, łącząc biografię z charakterem jego twórczości. |

**lektura uzupełniająca: Zygmunt Krasiński Nie-Boska komedia. Geneza powstania utworu. Rozrachunek z romantycznym mitem poety**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                    |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                      |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje sposób kreowania poety i jego język w Nie-Boskiej komedii.            |
| Dostateczny    | Wyjaśnia funkcję środków artystycznych w rozrachunku z romantycznym mitem poety. |
| Dobry          | Analizuje aluzje do Boskiej komedii Dantego.                                     |
| Bardzo dobry   | Interpretuje Nie-Boską komedię jako polemikę z romantycznym mitem poety.         |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę romantycznego modelu poety przedstawionego w dramacie.    |

**lektura uzupełniająca: Zygmunt Krasiński – między miłością a cierpieniem**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                             |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                               |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje związki między biografią Krasińskiego a problemem miłości i cierpienia.                        |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania bohaterów i funkcję środków artystycznych w tym ujęciu.                         |
| Dobry          | Analizuje symbol i alegorię jako sposoby pogłębiania znaczeń.                                             |
| Bardzo dobry   | Interpretuje napięcie między miłością a cierpieniem jako istotny problem omawianych tekstów.              |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o znaczeniu doświadczeń osobistych i artystycznej kreacji w przedstawieniu miłości. |

**lektura uzupełniająca: Zygmunt Krasiński Nie-Boska komedia. Podróż przez świat rewolucji**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                          |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje styl i stylizację w fragmentach ukazujących świat rewolucji.                |
| Dostateczny    | Wyjaśnia poglądy filozoficzne związane z przedstawionym konfliktem społecznym.         |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania bohaterów i język ich wypowiedzi po obu stronach konfliktu. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje obraz rewolucji jako spór idei i postaw.                                  |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę wizji rewolucji przedstawionej w Nie-Boskiej komedii.           |

## lektura uzupełniająca: Zygmunt Krasiński Nie-Boska komedia. Stary świat i nowy porządek.

### Podsumowanie pracy nad lekturą

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                              |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje motyw psychomachii w dramacie Krasińskiego.                                                     |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania świata przedstawionego w konflikcie starego świata z nowym porządkiem.           |
| Dobry          | Analizuje aluzję do dantejskiego piekła w obrazie obozu rewolucji.                                         |
| Bardzo dobry   | Interpretuje konflikt starego świata i nowego porządku jako zasadniczy problem dramatu.                    |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o tym, czy dramat daje jednoznaczne rozstrzygnięcie konfliktu przedstawionych stron. |

### Pielgrzymowanie, wędrowka, tułaczka w poezji romantycznej

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                            |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                              |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje podstawowe formy i gatunki, w których pojawia się motyw pielgrzymowania, wędrowki i tułaczki. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania bohatera wędrowca i język jego doświadczeń.                                    |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne różnicujące romantyczne ujęcia wędrowki.                                    |
| Bardzo dobry   | Porównuje pielgrzymowanie, wędrowkę i tułaczkę jako odmienne modele romantycznego doświadczenia.         |
| Celujący       | Formułuje własną syntezę znaczeń motywu wędrowki w poznanej poezji romantycznej.                         |

### „Odpowiednie dać rzeczy słowo” – Cyprian Norwid

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                     |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                       |
| Dopuszczający  | Podaje najważniejsze fakty z życia i twórczości Cypriana Norwida.                                 |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związki między biografią Norwida, realiami epoki i podejmowaną tematyką.                 |
| Dobry          | Wykorzystuje biografizm jako kontekst do interpretacji wybranych utworów Norwida.                 |
| Bardzo dobry   | Ocenia znaczenie wybranych doświadczeń biograficznych dla kształtu twórczości Norwida.            |
| Celujący       | Tworzy syntetyczny obraz miejsca Norwida w epoce, łącząc biografię z charakterem jego twórczości. |

### O jednostkach wybitnych. [„Coś ty Atenom zrobił, Sokratesie...”] Norwida

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                              |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje alegorię i symbol w wierszu „Coś ty Atenom zrobił, Sokratesie...”.              |
| Dostateczny    | Wyjaśnia charakterystyczne cechy języka poetyckiego Norwida.                               |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania postaci jednostek wybitnych oraz język wypowiedzi poety.        |
| Bardzo dobry   | Interpretuje los jednostek wybitnych jako główny problem wiersza.                          |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o relacji między wybitną jednostką a zbiorowością w utworze Norwida. |

### ZR O jednostkach wybitnych. Bema pamięci żałobny rapsod Norwida

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                   |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                     |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje problematykę i sposób ukształtowania Bema pamięci żałobnego rapsodu. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia funkcję stylu indywidualnego, stylu typowego i stylizacji.             |
| Dobry          | Analizuje związek utworu z ideami epoki.                                        |
| Bardzo dobry   | Interpretuje rapsodyczną formę jako sposób upamiętnienia jednostki wybitnej.    |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę, jak forma rapsodu wpływa na obraz Bema i sens utworu.   |

### W salonie, czyli w teatrze życia. „Po balu” i „Ostatni despotyzm” Norwida

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                           |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                             |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje idee i problemy obecne w Po balu i Ostatnim despotyzmie.                     |
| Dostateczny    | Wyjaśnia poglądy filozoficzne wpisane w obraz salonu i życia społecznego.               |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania bohaterów oraz język ich wypowiedzi.                         |
| Bardzo dobry   | Interpretuje salon jako „teatr życia”, w którym ujawniają się społeczne role i postawy. |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o obrazie życia społecznego w obu utworach Norwida.               |

### ZR Norwid o artyście i sztuce.

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                  |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje idee epoki związane z rolą artysty i sztuki.                      |
| Dostateczny    | Wyjaśnia poglądy filozoficzne obecne w omawianych utworach Norwida.          |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania artysty oraz język wypowiedzi dotyczących sztuki. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje Norwidowski model artysty i funkcję sztuki.                     |

| Ocena    | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                  |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Celujący | Formułuje własną ocenę miejsca artysty w świecie przedstawionym przez Norwida. |

### Romantyzm – podsumowanie

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                  |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje najważniejsze tendencje romantyzmu: gotycyzm, ludowość, orientalizm i historyzm.  |
| Dostateczny    | Porządkuje idee romantyczne: irracjonalizm, mistycyzm, metafizykę i indywidualizm.           |
| Dobry          | Wyjaśnia modele poety, poezji i bohatera romantycznego na podstawie poznanych utworów.       |
| Bardzo dobry   | Porównuje sposoby realizacji najważniejszych problemów romantyzmu u różnych twórców.         |
| Celujący       | Tworzy własną syntezę epoki, wskazując problem, który najlepiej wyraża specyfikę romantyzmu. |

### Sprawdzenie wiadomości

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                           |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                             |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje podstawowe pojęcia, utwory, bohaterów i problemy romantyzmu.                 |
| Dostateczny    | Wyjaśnia podstawowe pojęcia i rozwiązuje typowe zadania dotyczące poznanych tekstów.    |
| Dobry          | Analizuje fragmenty utworów i uzasadnia odpowiedzi przykładami.                         |
| Bardzo dobry   | Łączy problemy utworów z właściwymi kontekstami i porównuje poznane teksty.             |
| Celujący       | Samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i formułuje precyzyjnie uzasadnione wnioski. |

## POZYTYWIZM

### Pozytywizm – wprowadzenie do epoki

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                  |
| Dopuszczający  | Podaje ramy czasowe, genezę i pochodzenie nazwy pozytywizmu.                                                 |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związek idei pozytywistycznych z sytuacją historyczną i społeczną.                                  |
| Dobry          | Charakteryzuje filozofię, literaturę i malarstwo pozytywizmu na tle przemian politycznych i cywilizacyjnych. |
| Bardzo dobry   | Porównuje najważniejsze programy i formy artystyczne pozytywizmu, wskazując ich wspólne źródła.              |
| Celujący       | Ocenia znaczenie programu pozytywistycznego dla kultury i życia społecznego epoki.                           |

### Uchwycić rzeczywistość w sztuce. Piaskarze Aleksandra Gierymskiego

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                  |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                    |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje Piaskarzy Aleksandra Gierymskiego i podstawowe cechy realistycznego przedstawienia. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, dlaczego Piaskarze mogą być uznane za dzieło reprezentatywne dla doby pozytywizmu.   |
| Dobry          | Analizuje rozwiązania malarskie służące wiernemu przedstawieniu rzeczywistości.                |
| Bardzo dobry   | Interpretuje obraz jako wypowiedź o codzienności i pracy w realiach epoki.                     |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę realizmu Piaskarzy, odwołując się do konkretnych elementów obrazu.      |

### ZR Pewność, rozwój, użyteczność – o filozofii pozytywizmu

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                    |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                      |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje pojęcia pewności, rozwoju i użyteczności jako elementy myślenia pozytywistycznego.    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia specyfikę tekstu popularnonaukowego i naukowego oraz cechy rozprawy.                    |
| Dobry          | Analizuje główne prądy filozoficzne pozytywizmu i ich wpływ na kulturę epoki.                    |
| Bardzo dobry   | Łączy filozoficzne idee pozytywizmu z jego programem społecznym i poznawczym.                    |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o tym, która idea filozofii pozytywizmu najsilniej kształtuje obraz epoki. |

## Publicystyka pozytywistyczna

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                     |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                       |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm i emancypację jako ważne idee publicystyki pozytywistycznej.                        |
| Dostateczny    | Wyjaśnia znaczenie symboliki logotypów w omawianym materiale.                                                                     |
| Dobry          | Analizuje teksty publicystyczne z wykorzystaniem kontekstów historycznoliterackiego, historycznego, kulturowego i filozoficznego. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje publicystykę pozytywistyczną jako narzędzie upowszechniania programu epoki.                                          |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę skuteczności publicystyki w propagowaniu wybranej idei pozytywistycznej.                                   |

## Sztuka pisania. Artykuł

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                                  |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                                    |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje cechy artykułu publicystycznego: temat, tytuł, stanowisko autora, argumentację i kompozycję; redaguje krótki fragment według wzoru. |
| Dostateczny    | Samodzielnie formułuje temat i stanowisko, porządkuje informacje oraz tworzy prosty, spójny artykuł.                                           |
| Dobry          | Redaguje pełny artykuł; buduje tezę i argumentację, stosuje odpowiedni styl publicystyczny oraz funkcjonalny tytuł i zakończenie.              |
| Bardzo dobry   | Świadomie kształtuje kompozycję i język artykułu, wykorzystuje różne sposoby argumentowania i dokonuje autokorekty.                            |
| Celujący       | Tworzy wyrazisty, problemowy artykuł, świadomie dobiera strategię argumentacyjną i środki językowe do odbiorcy oraz celu.                      |

## Erystyka, czyli chwytty wykorzystywane w dyskusji

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                   |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                     |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje manipulację w wypowiedzi i odróżnia ją od rzeczowej argumentacji.                    |
| Dostateczny    | Rozpoznaje wybrane chwytty erystyczne w konkretnych wypowiedziach.                              |
| Dobry          | Analizuje sposób działania chwytów erystycznych i ich wpływ na odbiorcę.                        |
| Bardzo dobry   | Demaskuje chwytty erystyczne w dłuższej wypowiedzi i rekonstruuje tok rzetelnej argumentacji.   |
| Celujący       | Przekształca wypowiedź manipulacyjną w rzeczową argumentację oraz uzasadnia wprowadzone zmiany. |

## Realizm w malarstwie

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                      |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                        |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje realizm jako kierunek dążący do wiernego przedstawiania rzeczywistości i wskazuje jego przedstawicieli. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jakie cechy obrazu pozwalają uznać go za realistyczny.                                                   |
| Dobry          | Analizuje funkcje środków malarskich charakterystycznych dla realizmu.                                             |
| Bardzo dobry   | Interpretuje realistyczne dzieło jako świadectwo życia społecznego epoki.                                          |
| Celujący       | Porównuje dwa realistyczne przedstawienia rzeczywistości i uzasadnia różnice w ich wymowie.                        |

## Naturalizm w malarstwie

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                              |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje naturalizm jako odmianę realizmu i wskazuje jego przedstawicieli w malarstwie.  |
| Dostateczny    | Wyjaśnia cechy odróżniające naturalistyczne ujęcie rzeczywistości od realizmu.             |
| Dobry          | Analizuje środki służące bezpośredniemu, nieidealizowanemu przedstawieniu świata.          |
| Bardzo dobry   | Interpretuje funkcję naturalistycznego sposobu obrazowania w omawianym dziele.             |
| Celujący       | Porównuje realizm i naturalizm na konkretnych przykładach i uzasadnia ich odmienną wymowę. |

## Poezja Adama Asnyka. Wobec przeszłości

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                         |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                           |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje w poezji Asnyka cechy sonetu i poezji apelatywnej.                         |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związek wierszy z prądami literackimi i artystycznymi epoki.                 |
| Dobry          | Analizuje środki artystyczne służące refleksji nad przeszłością.                      |
| Bardzo dobry   | Interpretuje stosunek podmiotu do przeszłości jako główny problem omawianych wierszy. |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o miejscu przeszłości w myśleniu Asnyka o współczesności.       |

## Maria Konopnicka

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                       |
|----------------|---------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                         |
| Dopuszczający  | Podaje najważniejsze fakty z życia i twórczości Marii Konopnickiej. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                          |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dostateczny  | Wyjaśnia związki między biografią Konopnickiej, realiami epoki i podejmowaną tematyką.                 |
| Dobry        | Wykorzystuje biografizm jako kontekst do interpretacji wybranych utworów Konopnickiej.                 |
| Bardzo dobry | Ocenia znaczenie wybranych doświadczeń biograficznych dla kształtu twórczości Konopnickiej.            |
| Celujący     | Tworzy syntetyczny obraz miejsca Konopnickiej w epoce, łącząc biografię z charakterem jego twórczości. |

### Poetycka i ludzka wrażliwość. Poezja Marii Konopnickiej

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                          |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje sonet i ekfrazę w omawianej poezji Marii Konopnickiej.                                      |
| Dostateczny    | Wyjaśnia funkcje środków artystycznych budujących obraz świata i ludzi.                                |
| Dobry          | Analizuje społeczne zaangażowanie poetki: wrażliwość na krzywdę, niesprawiedliwość i los najuboższych. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje poetycką wrażliwość Konopnickiej jako formę reagowania na problemy społeczne epoki.       |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę związku między poezją a społecznym zaangażowaniem w omawianych utworach.        |

### Nowela i opowiadanie

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                              |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                |
| Dopuszczający  | Rozróżnia nowelę i opowiadanie oraz wskazuje ich podstawowe cechy formalne.                                |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związek tych gatunków z założeniami programowymi pozytywizmu.                                     |
| Dobry          | Analizuje typową problematykę: niedolę dzieci, krzywdę chłopską, biedę miejską i temat patriotyczny.       |
| Bardzo dobry   | Porównuje sposób realizacji problemów społecznych w noweli i opowiadaniu.                                  |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o przydatności krótkich form prozatorskich do realizacji programu pozytywistycznego. |

### Stylizacja

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                            |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                              |
| Dopuszczający  | Wyjaśnia pojęcie stylizacji i rozpoznaje jej obecność w tekście.         |
| Dostateczny    | Określa funkcje stylizacji w zależności od celu i charakteru wypowiedzi. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                             |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dobry        | Rozpoznaje archaizację, dialektyzację, kolokwializację, stylizację środowiskową, biblijną i mitologiczną. |
| Bardzo dobry | Analizuje teksty łączące kilka rodzajów stylizacji i wyjaśnia efekt ich współwystępowania.                |
| Celujący     | Tworzy krótki tekst stylizowany i świadomie uzasadnia dobór środków językowych.                           |

### Źródła i konsekwencje antysemityzmu. Maria Konopnicka Mendel Gdański

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                  |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje problem antysemityzmu w Mendlu Gdańskim.                                          |
| Dostateczny    | Wyjaśnia pojęcia asymilacji i antysemityzmu w odniesieniu do problematyki utworu.            |
| Dobry          | Analizuje świat przedstawiony, narrację i bohaterów pod kątem źródeł oraz skutków uprzedzeń. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje los Mendla jako obraz społecznych konsekwencji antysemityzmu.                   |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o mechanizmach uprzedzeń pokazanych w utworze i uzasadnia ją tekstem.  |

### Bolesław Prus

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                   |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                     |
| Dopuszczający  | Podaje najważniejsze fakty z życia i twórczości Bolesława Prusa.                                |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związki między biografią Prusa, realiami epoki i podejmowaną tematyką.                 |
| Dobry          | Wykorzystuje biografizm jako kontekst do interpretacji wybranych utworów Prusa.                 |
| Bardzo dobry   | Ocenia znaczenie wybranych doświadczeń biograficznych dla kształtu twórczości Prusa.            |
| Celujący       | Tworzy syntetyczny obraz miejsca Prusa w epoce, łącząc biografię z charakterem jego twórczości. |

### Bezwzględne oblicze kapitalizmu. Powracająca fala Bolesława Prusa

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                       |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                         |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje Powracającą falę jako opowiadanie.                                                                                       |
| Dostateczny    | Wyjaśnia tło społeczne: rozwój przemysłu, nierówności między przedsiębiorcami a robotnikami oraz sytuację po powstaniu styczniowym. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                               |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dobry        | Analizuje świat przedstawiony i bohaterów jako obraz bezwzględnych mechanizmów kapitalizmu. |
| Bardzo dobry | Interpretuje konflikt społeczny jako główny problem Powracającej fali.                      |
| Celujący     | Formułuje własną ocenę obrazu kapitalizmu przedstawionego w utworze.                        |

### Okiem felietonisty. Kroniki tygodniowe Bolesława Prusa

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                 |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                   |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje w Kronikach tygodniowych tematykę społeczną, gospodarczą i ideologiczną.           |
| Dostateczny    | Wyjaśnia zasady selekcji i hierarchizacji informacji w felietonie.                            |
| Dobry          | Analizuje Kroniki jako gatunek z pogranicza literatury i publicystyki.                        |
| Bardzo dobry   | Interpretuje rolę felietonisty jako komentatora codzienności i problemów epoki.               |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę skuteczności felietonu jako sposobu oddziaływania na opinię publiczną. |

### ZR Sztuka pisania. Felieton

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                       |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                         |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje felieton jako gatunek z pogranicza literatury i publicystyki; wskazuje temat, subiektywny głos autora i pointę.          |
| Dostateczny    | Redaguje prosty felieton, zachowując subiektywność, swobodny tok wypowiedzi i wyraziste stanowisko autora.                          |
| Dobry          | Świadomie wykorzystuje stylizację, ironię lub inne środki językowe; buduje kompozycję opartą na tezie, argumentach i poincie.       |
| Bardzo dobry   | Kształtuje indywidualny głos autora, funkcjonalnie łączy publicystyczność z literackością i dokonuje autokorekty.                   |
| Celujący       | Tworzy oryginalny, wyrazisty felieton; świadomie projektuje kompozycję, styl i pointę oraz uzasadnia funkcję zastosowanych środków. |

### . Eliza Orzeszkowa

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                         |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                           |
| Dopuszczający  | Podaje najważniejsze fakty z życia i twórczości Elizy Orzeszkowej.                    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związki między biografią Orzeszkowej, realiami epoki i podejmowaną tematyką. |
| Dobry          | Wykorzystuje biografizm jako kontekst do interpretacji wybranych utworów Orzeszkowej. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                         |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bardzo dobry | Ocenia znaczenie wybranych doświadczeń biograficznych dla kształtu twórczości Orzeszkowej.            |
| Celujący     | Tworzy syntetyczny obraz miejsca Orzeszkowej w epoce, łącząc biografię z charakterem jego twórczości. |

**lektura uzupełniająca: Eliza Orzeszkowa Gloria victis. Czas i okoliczności powstania utworu.**

#### Problematyka

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                       |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                         |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje Gloria victis jako nowelę należącą do cyklu o tym samym tytule.                          |
| Dostateczny    | Wyjaśnia historyczny kontekst powstania styczniowego, jego klęski, ofiar i heroizmu uczestników.    |
| Dobry          | Analizuje wartości obecne w utworze: miłość, przyjaźń, służbę obywatelską i pracę.                  |
| Bardzo dobry   | Interpretuje Gloria victis jako opowieść o pamięci, heroizmie i tragicznym doświadczeniu powstania. |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę moralnego obowiązku walki o wolność ukazanego w noweli.                      |

#### Powieść

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                         |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                           |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje konwencje mimetyczną, realistyczną i naturalistyczną w prozie.                             |
| Dostateczny    | Wyjaśnia cechy powieści jako gatunku oraz różnice między powieścią realistyczną i naturalistyczną.    |
| Dobry          | Rozróżnia powieść tendencyjną, powieść o tematyce współczesnej i powieść historyczną.                 |
| Bardzo dobry   | Porządkuje odmiany powieści według sposobu przedstawiania rzeczywistości i podejmowanej problematyki. |
| Celujący       | Porównuje wybrane odmiany powieści i uzasadnia, jak ich forma wpływa na sposób przedstawiania świata. |

**lektura uzupełniająca: Eliza Orzeszkowa Nad Niemnem. Czas i okoliczności powstania utworu.**

#### Problematyka

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                                         |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                                           |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje Nad Niemnem jako powieść dojrzałego realizmu.                                                                                              |
| Dostateczny    | Wyjaśnia podstawowe tło problematyki: konflikt pokoleń, relacje między szlachtą a chłopami, sytuację ziemiaństwa i represje po powstaniu styczniowym. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                          |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dobry        | Analizuje sposób kreowania świata przedstawionego i bohaterów na tle przemian społecznych.             |
| Bardzo dobry | Łączy okoliczności powstania powieści z jej problematyką społeczną i historyczną.                      |
| Celujący     | Ocenia, który z problemów społecznych lub historycznych jest najważniejszy dla odczytania Nad Niemnem. |

**lektura uzupełniająca: Eliza Orzeszkowa Nad Niemnem. Między pokoleniami...**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                          |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje konflikt pokoleń jako główny problem omawianych fragmentów Nad Niemnem.                     |
| Dostateczny    | Wyjaśnia różnice postaw między przedstawicielami kolejnych pokoleń.                                    |
| Dobry          | Analizuje przyczyny i skutki konfliktu pokoleń w świecie przedstawionym.                               |
| Bardzo dobry   | Interpretuje spór pokoleń jako problem wartości i stosunku do rzeczywistości po powstaniu styczniowym. |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o możliwości porozumienia między pokoleniami w powieści.                         |

**lektura uzupełniająca: Eliza Orzeszkowa Nad Niemnem. W imię miłości. O przełamywaniu przesądów i barier klasowych.**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                 |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                   |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje motyw miłości przekraczającej bariery klasowe.                                     |
| Dostateczny    | Wyjaśnia znaczenie relacji między szlachtą a chłopami dla problematyki omawianych fragmentów. |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania bohaterów przełamujących przesady i podziały społeczne.            |
| Bardzo dobry   | Interpretuje miłość jako siłę podważającą bariery klasowe w świecie Nad Niemnem.              |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę, na ile relacje bohaterów przełamują społeczne uprzedzenia.            |

**lektura uzupełniająca: Eliza Orzeszkowa Nad Niemnem. Dwa modele patriotyzmu – praca i walka.**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                  |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje dwa modele patriotyzmu obecne w Nad Niemnem: pracę i walkę.                       |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związek obu modeli z doświadczeniem powstania styczniowego i życiem po jego klęsce. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                     |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Dobry        | Analizuje funkcję legendy oraz kontrastów w przedstawieniu patriotycznych postaw. |
| Bardzo dobry | Porównuje patriotyzm oparty na pracy z patriotyzmem walki zbrojnej.               |
| Celujący     | Formułuje własną ocenę obu modeli patriotyzmu i uzasadnia ją tekstem powieści.    |

**lektura uzupełniająca: Eliza Orzeszkowa Nad Niemnem. Podsumowanie pracy nad lekturą.**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                           |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                             |
| Dopuszczający  | Porządkuje cechy Nad Niemnem jako powieści dojrzałego realizmu.                         |
| Dostateczny    | Wyjaśnia tragiczny wymiar postaci Benedykta Korczyńskiego.                              |
| Dobry          | Analizuje funkcję kontrastu w konstrukcji świata i bohaterów powieści.                  |
| Bardzo dobry   | Hierarchizuje najważniejsze problemy Nad Niemnem i tworzy spójną interpretację całości. |
| Celujący       | Wskazuje problem kluczowy dla wymowy powieści i broni własnego wyboru.                  |

**Henryk Sienkiewicz**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                          |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                            |
| Dopuszczający  | Podaje najważniejsze fakty z życia i twórczości Henryka Sienkiewicza.                                  |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związki między biografią Sienkiewicza, realiami epoki i podejmowaną tematyką.                 |
| Dobry          | Wykorzystuje biografizm jako kontekst do interpretacji wybranych utworów Sienkiewicza.                 |
| Bardzo dobry   | Ocenia znaczenie wybranych doświadczeń biograficznych dla kształtu twórczości Sienkiewicza.            |
| Celujący       | Tworzy syntetyczny obraz miejsca Sienkiewicza w epoce, łącząc biografię z charakterem jego twórczości. |

**lektura obowiązkowa: Henryk Sienkiewicz Potop. Czas i okoliczności powstania utworu**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                  |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje Potop jako powieść historyczną i część Trylogii.                                                                  |
| Dostateczny    | Porządkuje najważniejsze wydarzenia, bohaterów i problemy lektury.                                                           |
| Dobry          | Wyjaśnia ideę „pokrzepienia serc” oraz związek powieści z podtrzymywaniem tożsamości i wspólnoty narodowej w czasie zaborów. |
| Bardzo dobry   | Łączy okoliczności powstania Potopu z jego historyczną formą i patriotyczną funkcją.                                         |

| Ocena    | Wymagania tematyczne – uczeń:                                       |
|----------|---------------------------------------------------------------------|
| Celujący | Ocenia znaczenie idei „pokrzepienia serc” dla interpretacji Potopu. |

**lektura obowiązkowa: Henryk Sienkiewicz Potop. Zagłoba jako Sarmata**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                              |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                |
| Dopuszczający  | Charakteryzuje Zagłobę jako postać osadzoną w sarmackim kostiumie historycznym.            |
| Dostateczny    | Wyjaśnia znaczenie tradycji literackiej i kulturowej w kreacji bohatera.                   |
| Dobry          | Analizuje sposób przedstawienia Zagłoby i jego język jako element charakterystyki Sarmaty. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje Zagłobę jako literacki wariant postaci Sarmaty.                               |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę funkcji sarmackiego wizerunku Zagłoby w Potopie.                    |

**lektura obowiązkowa: Henryk Sienkiewicz Potop. Oblicza Andrzeja Kmicica**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                             |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                               |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje patos i tragizm w kreacji Andrzeja Kmicica.                    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia najważniejsze elementy sposobu przedstawienia bohatera.          |
| Dobry          | Analizuje Kmicica w odniesieniu do wzoru rycerza.                         |
| Bardzo dobry   | Interpretuje „oblicza” Kmicica jako element złożonej kreacji bohatera.    |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę Kmicica jako bohatera realizującego wzór rycerski. |

**lektura obowiązkowa: Henryk Sienkiewicz Potop. Sienkiewiczowskie kreacje kobiet**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                            |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                              |
| Dopuszczający  | Charakteryzuje podstawowe cechy kobiecych postaci w Potopie.                             |
| Dostateczny    | Wyjaśnia ich miejsce w konstrukcji świata przedstawionego i relacjach między bohaterami. |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania kobiet oraz funkcję ich wypowiedzi.                           |
| Bardzo dobry   | Porównuje wybrane modele kobiecych postaci w powieści.                                   |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o roli kobiecych kreacji w problematyce Potopu.                    |

**lektura obowiązkowa: Henryk Sienkiewicz Potop. Obraz społeczeństwa polskiego w Potopie**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                              |
|----------------|------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje alegorię Polski jako „postaw czerwonego sukna”. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                          |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Dostateczny  | Wyjaśnia, jak konstrukcja świata przedstawionego buduje obraz społeczeństwa polskiego. |
| Dobry        | Analizuje znaczenie kontekstu historycznego i sarmatyzmu dla tego obrazu.              |
| Bardzo dobry | Interpretuje zróżnicowanie społeczeństwa jako ważny problem Potopu.                    |
| Celujący     | Formułuje własną ocenę obrazu społeczeństwa polskiego przedstawionego w powieści.      |

#### lektura obowiązkowa: Henryk Sienkiewicz Potop Podsumowanie pracy nad lekturą

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                             |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                               |
| Dopuszczający  | Porządkuje cechy Potopu jako powieści historycznej oraz charakterystyczne typy bohaterów. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia rolę najważniejszych wątków w konstrukcji świata przedstawionego.                |
| Dobry          | Analizuje funkcję wątków miłosnych w budowaniu znaczeń powieści.                          |
| Bardzo dobry   | Hierarchizuje główne problemy Potopu i tworzy syntetyczną interpretację lektury.          |
| Celujący       | Wskazuje problem kluczowy dla wymowy Potopu i uzasadnia własny wybór.                     |

#### Stylizacja językowa na przykładzie Potopu

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                             |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                               |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje archaizację w dialogach Potopu.                                                                |
| Dostateczny    | Wskazuje archaizmy leksykalne, gramatyczne i składniowe oraz określa ich funkcję.                         |
| Dobry          | Analizuje makaronizmy w wypowiedziach bohaterów i ich związek ze stylizacją językową.                     |
| Bardzo dobry   | Wyjaśnia, jak archaizacja i makaronizmy różnicują język postaci oraz sposób przedstawienia świata Potopu. |
| Celujący       | Tworzy krótki fragment stylizowany na dawną polszczyznę i uzasadnia zastosowane zabiegi.                  |

#### Miasto

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                            |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                              |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje miasto jako pełnoprawnego bohatera literatury pozytywizmu oraz wiąże jego rozwój z kapitalizmem, uwłaszczeniem i urbanizacją. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia miasto jako mozaikę zjawisk, zachowań i postaw.                                                                                 |
| Dobry          | Analizuje literacki obraz miasta jako odwzorowanie struktury społeczeństwa.                                                              |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                             |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------|
| Bardzo dobry | Interpretuje przestrzeń miejską jako narzędzie diagnozy społecznej epoki. |
| Celujący     | Formułuje własną tezę o funkcji miasta w literaturze pozytywizmu.         |

**lektura obowiązkowa: Bolesław Prus *Lalka*. Czas i okoliczności powstania utworu. Struktura powieści. Problematyka**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                      |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                        |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje <i>Lalkę</i> jako powieść dojrzałego realizmu oraz wskazuje elementy pamiętnika, listu, satyry i powieści historycznej. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia tło ekonomiczne i społeczne: przemiany warstw społecznych, panoramę Warszawy i fascynację nauką.                          |
| Dobry          | Analizuje rolę kontekstu cywilizacyjnego w problematyce powieści.                                                                  |
| Bardzo dobry   | Łączy strukturę <i>Lalki</i> z obrazem społeczeństwa i przemian XIX wieku.                                                         |
| Celujący       | Ocenia, który element struktury lub kontekstu najpełniej wyjaśnia problematykę <i>Lalki</i> .                                      |

**lektura obowiązkowa: Bolesław Prus *Lalka*. *Lalka* – powieść o zmieniającej się rzeczywistości**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                  |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                    |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje realistyczną konwencję <i>Lalki</i> i jej podstawowe cechy.                                         |
| Dostateczny    | Wyjaśnia związek problematyki powieści ze zjawiskami społecznymi, historycznymi i egzystencjalnymi.            |
| Dobry          | Analizuje konstrukcję świata przedstawionego, narracji i bohaterów jako zapis zmieniającej się rzeczywistości. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje <i>Lalkę</i> jako powieść o przemianie społeczeństwa i sposobów życia.                            |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o najważniejszej zmianie rzeczywistości ukazanej w powieści.                             |

**lektura obowiązkowa: Bolesław Prus *Lalka*. Kim jest Stanisław Wokulski?**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                            |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                              |
| Dopuszczający  | Charakteryzuje Stanisława Wokulskiego na podstawie jego działań i wypowiedzi.                            |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jak narracja i relacje z innymi postaciami budują obraz Wokulskiego.                           |
| Dobry          | Formułuje i uzasadnia interpretację postaci Wokulskiego.                                                 |
| Bardzo dobry   | Interpretuje Wokulskiego jako bohatera skupiającego główne problemy <i>Lalki</i> .                       |
| Celujący       | Formułuje własną odpowiedź na pytanie „Kim jest Stanisław Wokulski?” i broni jej argumentami z powieści. |

**lektura obowiązkowa: Bolesław Prus Lalka. Miłość w czasach ekonomii**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                      |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                        |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje problem relacji między miłością a ekonomią w losach bohaterów Lalki.    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jak uczucia i interesy materialne wpływają na decyzje bohaterów.         |
| Dobry          | Analizuje etyczny wymiar działań Wokulskiego w kontekście tego konfliktu.          |
| Bardzo dobry   | Interpretuje napięcie między miłością a ekonomią jako ważny problem powieści.      |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę wyborów Wokulskiego w sytuacji konfliktu uczuć i interesów. |

**lektura obowiązkowa: Bolesław Prus Lalka. Żądza pieniądza**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                   |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                     |
| Dopuszczający  | Przedstawia poglądy Szumana na rolę pieniądza oraz stosunek do finansów różnych grup społecznych i Wokulskiego. |
| Dostateczny    | Porównuje znaczenie pieniądza dla Żydów, Polaków, arystokracji i Wokulskiego.                                   |
| Dobry          | Analizuje rolę kontekstu historycznego i politycznego w przedstawieniu stosunków ekonomicznych.                 |
| Bardzo dobry   | Interpretuje pieniądz jako siłę różnicującą relacje i pozycję społeczną bohaterów.                              |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o roli pieniądza w świecie Lalki i uzasadnia ją tekstem.                                  |

**lektura obowiązkowa: Bolesław Prus Lalka. Na linii Warszawa – Paryż**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                               |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                 |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje w Lalce problemy kapitalizmu, urbanizacji, postępu cywilizacyjnego i rozwarstwienia społecznego. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jak konstrukcja świata przedstawionego ukazuje różnice między Warszawą a Paryżem.                 |
| Dobry          | Porównuje literackie obrazy przestrzeni i wskazuje ich podobieństwa oraz różnice.                           |
| Bardzo dobry   | Interpretuje zestawienie Warszawy i Paryża w kontekście przemian cywilizacyjnych.                           |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę znaczenia obu miast dla problematyki Lalki.                                          |

**lektura obowiązkowa: Bolesław Prus Lalka. Koniec idealistów**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                          |
|----------------|--------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje problem idealizmu w losach bohaterów Lalki. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                            |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dostateczny  | Wyjaśnia, jak konstrukcja świata przedstawionego i narracja ukazują zderzenie ideałów z rzeczywistością. |
| Dobry        | Uzasadnia własną interpretację „końca idealistów” konkretnymi fragmentami.                               |
| Bardzo dobry | Interpretuje tytułowy problem jako diagnozę losów bohaterów i przemian epoki.                            |
| Celujący     | Formułuje własną tezę o tym, co oznacza „koniec idealistów” w <i>Lalce</i> .                             |

#### lektura obowiązkowa: Bolesław Prus *Lalka* Podsumowanie pracy nad lekturą

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                        |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                          |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje <i>Lalkę</i> jako powieść dojrzałego realizmu i wskazuje obecne w niej cechy felietonowe. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia pozytywistyczne idee pracy, nauki, postępu technicznego i pracy organicznej.                |
| Dobry          | Analizuje konstrukcję świata przedstawionego, narracji i bohaterów w odniesieniu do tych idei.       |
| Bardzo dobry   | Hierarchizuje główne problemy <i>Lalki</i> i buduje syntetyczną interpretację powieści.              |
| Celujący       | Wskazuje problem kluczowy dla sensu <i>Lalki</i> i uzasadnia własny wybór.                           |

#### ZR Socjolekt na przykładzie *Lalki*

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                            |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                              |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje socjolekt w wypowiedziach bohaterów <i>Lalki</i> .                                                            |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jak cechy fleksyjne, słowotwórcze, frazeologiczne i składniowe ujawniają przynależność środowiskową mówiących. |
| Dobry          | Analizuje funkcje komunikacyjne socjolektu w konkretnych fragmentach powieści.                                           |
| Bardzo dobry   | Porównuje język różnych środowisk przedstawionych w <i>Lalce</i> i określa jego funkcję w kreacji postaci.               |
| Celujący       | Formułuje wniosek o społecznym zróżnicowaniu polszczyzny na podstawie języka bohaterów <i>Lalki</i> .                    |

#### Sztuka pisania. Protokół

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                           |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                             |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje protokół jako oficjalne pismo użytkowe; wskazuje jego stałe elementy i ich kolejność.        |
| Dostateczny    | Samodzielnie redaguje prosty protokół, zachowując chronologię, rzeczowość i podstawowy układ dokumentu. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                              |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dobry        | Tworzy kompletny protokół w stylu urzędowym; precyzyjnie zapisuje przebieg, ustalenia i wymagane dane.                     |
| Bardzo dobry | Selekcjonuje informacje, zachowuje konsekwentnie styl oficjalny i dokonuje autokorekty pod względem językowym i formalnym. |
| Celujący     | Tworzy wzorcowy protokół, trafnie oddziela informacje istotne od pobocznych i zachowuje pełną zgodność z konwencją.        |

**lektura obowiązkowa: Fiodor Dostojewski Zbrodnia i kara. Geneza powstania utworu**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                            |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                              |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje Zbrodnię i karę jako powieść realistyczną, psychologiczną i kryminalną.                                                       |
| Dostateczny    | Wyjaśnia znaczenie doświadczeń Dostojewskiego z więzienia i katorgi oraz idei napoleonizmu, scjentyzmu i racjonalizmu dla genezy utworu. |
| Dobry          | Analizuje problem konsekwencji popełnionego zła i kryzysu wartości duchowych.                                                            |
| Bardzo dobry   | Łączy genezę powieści z jej problematyką moralną i psychologiczną.                                                                       |
| Celujący       | Ocenia, który element genezy najpełniej wyjaśnia główne problemy Zbrodni i kary.                                                         |

**lektura obowiązkowa: Fiodor Dostojewski Zbrodnia i kara. Przestrzeń w Zbrodni i karze. Realizm Fiodora Dostojewskiego**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                     |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                       |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje realizm Dostojewskiego w dokładnym opisie Petersburga i wiarygodnej kreacji bohaterów. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia rolę przestrzeni w konstrukcji świata przedstawionego i narracji.                        |
| Dobry          | Analizuje, jak obraz Petersburga wspiera realistyczną wymowę powieści.                            |
| Bardzo dobry   | Interpretuje przestrzeń jako ważny składnik sposobu przedstawienia świata Zbrodni i kary.         |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o znaczeniu Petersburga dla odczytania powieści.                            |

**lektura obowiązkowa: Fiodor Dostojewski Zbrodnia i kara. Rola kobiet w męskim świecie Zbrodni i kary**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                   |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                     |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje sytuację kobiet w drugiej połowie XIX wieku jako kontekst powieści.  |
| Dostateczny    | Charakteryzuje kobiece postaci i ich miejsce w świecie przedstawionym.          |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania kobiet oraz relacje łączące je z bohaterami męskimi. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje rolę kobiet w problematyce Zbrodni i kary.                         |

| Ocena    | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                       |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| Celujący | Formułuje własną ocenę znaczenia kobiecych postaci dla przemian głównych bohaterów. |

**lektura obowiązkowa: Fiodor Dostojewski Zbrodnia i kara. Czy można usprawiedliwić zbrodnię?**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                     |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                       |
| Dopuszczający  | Przedstawia założenia teorii Raskolnikowa o ludziach „zwykłych” i „niezwykłych” oraz jej związek z napoleonizmem. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia argumentację bohatera służącą usprawiedliwieniu zbrodni.                                                 |
| Dobry          | Analizuje rozbieżność między teorią Raskolnikowa a zasadami etyki i chrześcijańskim Dekalogiem.                   |
| Bardzo dobry   | Interpretuje konflikt teorii z doświadczeniem bohatera jako centralny problem moralny powieści.                   |
| Celujący       | Formułuje własną odpowiedź na pytanie „Czy można usprawiedliwić zbrodnię?” i broni jej argumentami z utworu.      |

**lektura obowiązkowa: Fiodor Dostojewski Zbrodnia i kara. Przyjąć cierpienie, czyli Ewangelia według Soni**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                  |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                    |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje tradycję literacką i kulturową obecną w obrazie Soni.               |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania Soni, w tym sposób jej oceniania przez Raskolnikowa. |
| Dobry          | Analizuje znaczenie wiary w życiu Soni.                                        |
| Bardzo dobry   | Interpretuje cierpienie i wiarę jako podstawę „Ewangelii według Soni”.         |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę wpływu postawy Soni na moralną wymowę Zbrodni i kary.   |

**lektura obowiązkowa: Fiodor Dostojewski Zbrodnia i kara. Podsumowanie pracy nad lekturą**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                  |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                    |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje znaczenie imion i nazwisk w charakterystyce bohaterów powieści.                                     |
| Dostateczny    | Wyjaśnia etapy duchowego odrodzenia Raskolnikowa.                                                              |
| Dobry          | Analizuje funkcję snów Raskolnikowa w ukazywaniu jego psychiki, uwzględniając wskazany kontekst Ericha Fromma. |
| Bardzo dobry   | Hierarchizuje główne problemy Zbrodni i kary i tworzy syntetyczną interpretację przemiany bohatera.            |
| Celujący       | Wskazuje problem kluczowy dla sensu powieści i uzasadnia własny wybór.                                         |

### Zbrodnia i kara Dostojewskiego opowiedziana językiem animacji

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                                   |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                                     |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje animację jako swobodną adaptację Zbrodni i kary oraz wskazuje zastosowaną technikę rytowania kadrów w barwionych płytkach gipsowych. |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, jak technika animacji wpływa na nastrój i sposób przedstawienia świata powieści.                                                      |
| Dobry          | Analizuje funkcję środków właściwych animacji artystycznej w interpretacji utworu Dostojewskiego.                                               |
| Bardzo dobry   | Interpretuje związek formy plastycznej animacji z problematyką Zbrodni i kary.                                                                  |
| Celujący       | Porównuje sposób opowiadania o Zbrodni i karze w animacji i w tekście literackim, uzasadniając własną ocenę adaptacji.                          |

### ZR lektura obowiązkowa: Honoriusz Balzak Ojciec Goriot. Geneza powstania utworu

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                        |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                          |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje Ojca Goriot jako powieść realistyczną i część większego cyklu.                                                            |
| Dostateczny    | Wyjaśnia społeczne tło utworu: panoramę Francji pierwszej połowy XIX wieku, awans społeczny i dążenie do szybkiego zdobycia majątku. |
| Dobry          | Analizuje Paryż jako szczególnie ważny element świata przedstawionego.                                                               |
| Bardzo dobry   | Łączy genezę powieści z realistycznym obrazem społeczeństwa i mechanizmami awansu.                                                   |
| Celujący       | Ocenia, który element społecznego tła najpełniej wyjaśnia problematykę Ojca Goriot.                                                  |

### ZR lektura obowiązkowa: Honoriusz Balzak Ojciec Goriot. Pensjonat pani Vauquer i jego mieszkańcy

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                                              |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                                                |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje środki stylistyczne dominujące w opisie pani Vauquer.                                                                           |
| Dostateczny    | Wyjaśnia sposób kreowania pensjonatu, jego mieszkańców i relacji między nimi.                                                              |
| Dobry          | Analizuje rolę kontekstów historycznego, politycznego, kulturowego, filozoficznego i historycznoliterackiego w odczytaniu tej przestrzeni. |
| Bardzo dobry   | Interpretuje pensjonat pani Vauquer jako ważny element panoramy społecznej powieści.                                                       |
| Celujący       | Formułuje własną tezę o funkcji pensjonatu i jego mieszkańców w Ojcu Goriot.                                                               |

**ZR lektura obowiązkowa: Honoriusz Balzak Ojciec Goriot. Kariera i upadek Joachima Goriot**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                      |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                        |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje tragiczny wymiar losów Joachima Goriot.                                                 |
| Dostateczny    | Wyjaśnia, dlaczego Goriot może być odczytywany jako bohater „na miarę swoich czasów”.              |
| Dobry          | Analizuje sposób kreowania bohatera i jego miejsce w świecie przedstawionym.                       |
| Bardzo dobry   | Interpretuje karierę i upadek Goriot jako część diagnozy społeczeństwa przedstawionego w powieści. |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę przyczyn upadku Goriot i uzasadnia ją tekstem.                              |

**ZR lektura obowiązkowa: Honoriusz Balzak Ojciec Goriot. Prowincjusz w wielkim świecie – inicjacja Eugeniusza Rastignaca**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                      |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                        |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje realistyczną konwencję w przedstawieniu drogi Eugeniusza Rastignaca.    |
| Dostateczny    | Wyjaśnia tragiczny wymiar doświadczeń bohaterów w świecie powieści.                |
| Dobry          | Analizuje związek problematyki inicjacji Rastignaca z ideami epoki.                |
| Bardzo dobry   | Interpretuje wejście prowincjusza w wielki świat jako proces inicjacji społecznej. |
| Celujący       | Formułuje własną ocenę przemiany Rastignaca pod wpływem wielkiego świata.          |

**ZR lektura obowiązkowa: Honoriusz Balzak Ojciec Goriot. Podsumowanie pracy nad lekturą**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                         |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                           |
| Dopuszczający  | Porządkuje cechy Ojca Goriot jako powieści realistycznej.                             |
| Dostateczny    | Wyjaśnia wpływ kreacji Goriot na pozostałe wątki fabularne.                           |
| Dobry          | Analizuje kreacje postaci kobiecych w powieści Balzaka.                               |
| Bardzo dobry   | Hierarchizuje główne problemy Ojca Goriot i buduje syntetyczną interpretację całości. |
| Celujący       | Wskazuje problem kluczowy dla sensu powieści i uzasadnia własny wybór.                |

**Melodramat w świecie pozorów. Anna Karenina Joe Wrighta**

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                          |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                            |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje film Joe Wrighta jako adaptację Anny Kareniny i wskazuje cechy melodramatu. |

| Ocena        | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                      |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dostateczny  | Wyjaśnia, jak konwencja melodramatu kształtuje sposób przedstawienia relacji między bohaterami.    |
| Dobry        | Porównuje filmowe kreacje Aleksieja Karenina i Aleksieja Wrońskiego.                               |
| Bardzo dobry | Interpretuje motyw świata pozorów w powiązaniu ze sposobem inscenizacji filmu.                     |
| Celujący     | Formułuje własną ocenę, jak filmowa forma wpływa na odczytanie konfliktów bohaterów Anny Kareniny. |

### ZR Wybrane zasady polskiej ortografii

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                         |
|----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                           |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje zasady ortograficzne: historyczną, fonetyczną, morfologiczną i konwencjonalną.             |
| Dostateczny    | Stosuje poznane zasady ortografii i interpunkcji w typowych przykładach.                              |
| Dobry          | Analizuje stylistyczną funkcję zamierzonego błędu ortograficznego w tekście artystycznym.             |
| Bardzo dobry   | Uzasadnia pisownię w złożonych i nietypowych przykładach, odwołując się do właściwej zasady.          |
| Celujący       | Rozstrzyga problemy ortograficzne wymagające uwzględnienia kilku zasad i precyzyjnie uzasadnia wybór. |

### Pozytywizm – podsumowanie

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                                                         |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                                                           |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje główne idee pozytywizmu: utylitaryzm, determinizm, scjentyzm, ewolucjonizm, organicyzm i marksizm.         |
| Dostateczny    | Porządkuje najważniejsze utwory, twórców i problemy epoki w związku z tłem politycznym.                               |
| Dobry          | Wyjaśnia wpływ rozwoju kapitalizmu, techniki i przemian społecznych na literaturę pozytywizmu.                        |
| Bardzo dobry   | Porównuje realizm, naturalizm i najważniejsze programy społeczne epoki na podstawie poznanych tekstów.                |
| Celujący       | Tworzy własną syntezę pozytywizmu, wskazując problem najlepiej pokazujący związek literatury z przemianami XIX wieku. |

## Sprawdzenie wiadomości

| Ocena          | Wymagania tematyczne – uczeń:                                                           |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostateczny | Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.                                             |
| Dopuszczający  | Rozpoznaje podstawowe pojęcia, utwory, bohaterów i problemy pozytywizmu.                |
| Dostateczny    | Wyjaśnia podstawowe pojęcia i rozwiązuje typowe zadania dotyczące poznanych tekstów.    |
| Dobry          | Analizuje fragmenty utworów i uzasadnia odpowiedzi przykładami.                         |
| Bardzo dobry   | Łączy problemy utworów z właściwymi kontekstami i porównuje poznane teksty.             |
| Celujący       | Samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i formułuje precyzyjnie uzasadnione wnioski. |